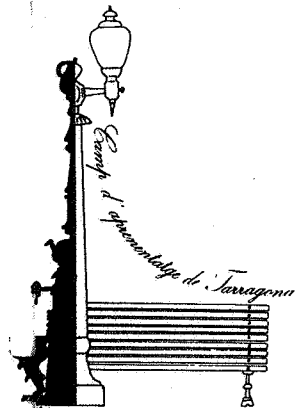

Vine, vols conèixer la plaça?

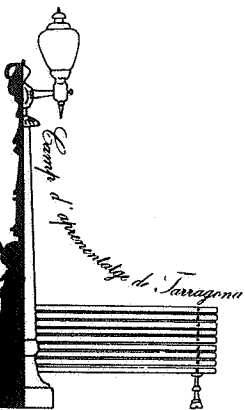
Educació Primària. Cicle Mitjà
Àrea de coneixement del medi Social

Vine, vols conèixer la plaça?

Educació Primària. Cicle Mitjà
Àrea de coneixement del medi Social

Generalitat de Catalunya
Departament d'Ensenyament
Camps d'Aprenentatge

Joan Aluja i Miró

Rosa Moragues i Cornadó

M. Joana Virgili i Gasol

Camp d'Aprenentatge de la ciutat de Tarragona

Tarragona, setembre 1995

ISBN 84688 - 0291 - 3

Tot procés d'aprenentatge implica un creixement, una evolució que, de forma inevitable i imparabile, fa que la nena i el nen vagin abastant i integrant en el seu coneixement i àmbit d'actuació un espai cada cop més ampli i, alhora, més complex. La funció que com a ensenyants tenim encarregada és la d'ajudar en aquest procés tot posant els nostres alumnes en situacions d'aprenentatge que els permetin la realització acurada dels processos esmentats.

És evident que un altíssim percentatge de la població del nostre país viu en espais que podem considerar urbans o, si més no, humanitzats. Quan els nostres alumnes surten de casa seva i es desplacen a altres llocs ho fan per carrers i places que configuren el tipus de paisatge que tenen més a l'abast de forma quotidiana.

La proposta de treball que des del Camp d'Aprenentatge us oferim pretén oferir als vostres (i nostres) alumnes un seguit d'estratègies didàctiques amb la finalitat de fer conèixer un espai urbà d'ús quotidià - una plaça - des del punt de vista de la geografia urbana en el marc de l'àrea de coneixement del medi social.

Aquesta proposta, de manera inicial, es fa en relació a la plaça de la Font, la nostra intenció és ampliar-la i fer el mateix tipus de treball en altres places de la ciutat que siguin representatives de cada zona de la ciutat de Tarragona de manera que els alumnes puguin conèixer la ciutat.

Aquesta proposta de treball està adreçada a alumnes del Cicle Mitjà de l'Educació Primària.

Es proposa la integració de l'activitat dins el disseny curricular dels cursos tercer o quart (preferentment) de l'E. Primària dins de l'àrea de coneixement del medi social, responnent a aquests aspectes del Currículum de l'E. Primària:

Objectius generals de l'Àrea:

- Saber utilitzar diverses fonts d'informació directa, per adquirir la informació que l'interessa, processant-la, interpretant-la i expressant-ne els resultats mitjançant diversos llenguatges, tot utilitzant instruments i recursos tecnològics apropiats a les seves capacitats.
- Orientar-se en l'espai a partir de punts referencials de l'entorn i de codis usuals de representació. Reconèixer i representar l'espai fent ús de diferents suports i tècniques.
- Tenir un coneixement d'ell mateix en interacció amb l'entorn. Emetre judicis crítics i constructius davant diverses situacions i problemes de l'entorn proper que es treballa.
- Aplicar el vocabulari específic adquirit amb la finalitat de descriure i analitzar aspectes de l'entorn físic i social i de les seves relacions, referents a la realitat coneguda.
- Reconèixer, valorar i complir les normes socials relacionades amb el respecte a si mateix i a les altres persones i aquelles que regulen les relacions i la convivència entre la diversitat de grups que configuren la pròpia comunitat.
- Respectar els valors morals, socials i ètics propis i d'altri a partir de l'exercici dels drets i deures democràtics en les seves actuacions convivencials.
- Valorar el medi ambient a partir dels coneixements adquirits, considerant-lo en les seves dimensions històrico-artístiques i estètiques.

Continguts

Procediments:

1. Interpretació i representació de l'espai: Interpretació i utilització de símbols i signes convencionals. Realització, utilització i interpretació de plànols.

PROCÉS DE TREBALL

El fil conductor de la proposta didàctica és que els alumnes donin resposta a aquestes tres qüestions bàsiques:

Com és la plaça de la Font?

Què hi ha a la plaça de la Font?

Què o quines coses fa la gent que hi ha a la plaça?

El treball s'estructura bàsicament en la realització del treball de camp i en la d'uns treballs posteriors que s'hauran de desenvolupar a l'aula del centre participant en l'activitat.

El *treball de camp* s'inicia amb l'arribada a la plaça de la Font amb un primer exercici realitzat col·lectivament el qual consisteix en fer una primera lectura i interpretació del paisatge urbà. Des de les escales de davant de l'Ajuntament de la ciutat es fa descobrir els elements arquitectònics, de mobiliari urbà, les plantes, les activitats que es fan a la plaça, qui les fa, etc., tot fent distingir els elements fixos dels mòbils.

El segon exercici consisteix en la realització mesura, de manera directa, les mesures de la plaça (amplada i llargada) utilitzant el full de treball: "*Com és la plaça de la Font?. Les mides de la plaça*". La realització de les mesures es farà subdividint el grup classe en dos subgrups

L'ordre dels exercicis que segueixen no està predeterminat ja que intervenen els factors de temps, d'interès i de nivell dels alumnes. Agruparem els alumnes en equips de dos.

Exercici. Descobrir formes geomètriques simples a les façanes dels edificis de la plaça, partint de les figures geomètriques: quadrat, rectangle, triangle, cercle i el·lipse. Full de treball: "*Com és la plaça de la Font?. La cacera dels polígons*".

Exercici. Aquest vol fer descobrir els elements de mobiliari urbà que hi ha a la plaça juntament amb els elements, tot i no ser correcte en sentit estricta, de vegetació, arbres, etc. Els alumnes els han de descobrir i comptar. Full de treball: "*Què hi ha a la plaça?. Els mobles" o el mobiliari urbà*".

Exercici. Es tracta de fer descobrir als alumnes l'existència d'una sèrie de serveis que són importants i que estan amagats o enterrats, però que hi són, i en tenim constància de la seva existència a través de les tapes que els cobreixen. Els alumnes provistos d'un full de paper gran i d'un llapis "tipus plastidecor", calquen sis tapes diferents indicant sobre el calc a quin tipus de servei correspon i el número de la casa davant de la que l'han trobada. Full de treball "*Què hi ha a la plaça?. Les coses que no es veuen*".

2. Informació, comprensió i aplicació: Selecció de fonts d'informació i utilització d'eines apropiades de processament de dades obtingudes per facilitar la representació i elaboració de conclusions. Ús de tècniques, instruments, aparells i documents per obtenir informació. Expressió de conclusions amb diferents tipus de suport.

Fets, conceptes i sistemes conceptuals

1. La pròpia identitat: Dades d'identificació personal en relació a sí mateix i l'espai on desenvolupa la vida quotidiana.
2. El medi físic, paisatges i sistemes humans: Els sistemes humans i els seus components.
3. El medi econòmic i social: Paisatges urbans.

Actituds, valors i normes

1. Construcció de la pròpia identitat personal: Acceptació de normes referides a sí mateix, com a persona i com a membre d'una comunitat.
2. Educació cívica: Participació en la vida col·lectiva respectant les normes de convivència. Respecte dels béns materials de les persones, institucions i serveis.
3. Defensa de la identitat, el medi ambient i el patrimoni cultural: Atribució de valor al patrimoni. Sensibilització per la protecció del medi ambient.
4. Actituds personals en el treball: Acceptació de les normes de treball col·lectiu.

Objectius terminals

- Realitzar, interpretar i utilitzar plànols tenint en compte els signes convencionals.
- Emprar tècniques i aparells senzills per obtenir informacions procedents de l'entorn social i físic.
- Debatre i discutir, de forma raonada, esdeveniments que exemplifiquin situacions geogràfiques sobre les quals es posseeixi informació.
- Indicar funcions i serveis de les ciutats.
- Identificar el treball i les activitats de l'entorn ciutadà.
- Demostrar sensibilitat pels drets i deures que tenim les persones les unes envers les altres i com portar-se d'acord amb les normes que regulen la vida quotidiana i personal com a ciutadans.
- Mostrar sensibilitat envers la necessitat de conservació de l'entorn i actuar decididament en favor de la seva defensa i protecció.

Exercici. Aquí volem que els alumnes descobreixen les activitats comercials de la plaça per la via de classificar segons el ram totes les botigues de la plaça. Els alumnes fan un tomb per tota la plaça anotant cada botiga que troben en el lloc corresponent. Full de treball *Què hi ha a la plaça?. Les botigues.*

Exercici. Durant una estona es contemplen les persones que hi ha per la plaça i s'anota quines són les coses que estan fent. El full de treball *Què hi fa la gent que hi ha a la plaça?. Les activitats.* solament serveix per assenyalar i donar-ne constància de les activitats que es realitzen en aquell moment.

Exercici. Aquesta activitat està molt relacionada amb aspectes d'educació cívica, consisteix en contemplar de nou les activitats que fan les persones que estan per la plaça en aquell moment i fer-ne la valoració tot indicant la valoració ètica: "ben fet, mal fet" que, al seu judici, mereix. Full de treball *Què hi fa la gent que hi ha a la plaça?. Les coses que estan ben fetes. Les coses que estan mal fetes.*

Exercici darrer: Introduïm els alumnes en l'estudi i interpretació dels plànols. Després de fer tots els exercicis han de reconèixer la plaça que han estat treballant triant quin dels 3 plànols que tenen en el full de treball *Com és la plaça de la Font? Quina forma té la plaça de la Font?* correspon a la plaça de la Font. Si el nivell dels alumnes ho permet se'ls fa localitzar i escriure sobre el plànol el noms dels carrers que fan cap a la plaça.

Com a darrer acte de la visita es fa unes fotografies (tipus polaroid) de diverses vistes de la plaça tal i com ells l'han vist per prendre-les a la classe i usar-les com a referència durant els treballs posteriors.

Els **treballs posteriors** es faran en el context d'una exposició on es mostraran tots els exercicis fets pels alumnes. Aquests exercicis haurien de ser fets de manera molt propera a la realització del treball de camp.

El primer exercici proposat és la realització d'un text descriptiu de la plaça treballada acompanyat per un dibuix de manera que ens permeti copsar el seu nivell de motivació i d'expressió en relació a la plaça de la Font. També hauran d'indicar en el text quin és, al seu criteri, l'edifici o aspecte que destacarien i que, en certa manera, la individualitza respecte a altres espais de la ciutat. Treball de tipus individual.

Tots aquests aspectes així com les dades i els materials elaborats durant el treball de camp, s'hauran de reflectir en una "exposició" que inclourà la maqueta de la de la plaça de la Font (El Camp d'Aprenentatge facilitarà el material , retallable, per a fer-ho) on s'hi situaran els elements urbans treballats.

Com a cloenda de l'activitat es proposa la realització d'un debat entre tots els alumnes on es reflecteixi l'experiència de cada un d'ells en la realització del treball i que serveix al mestre per avaluar el nivell adquirit.

Materials de treball

- Cada alumne ha de dur: carpeta de treball que li serveixi de suport als fulls de treball. Estris d'escriure i un llapis de color tipus "plastidecor"
- Fulls impresos per al treball de camp (Camp d'Aprenentatge).
- Cintes mètriques de 25 metres, una per a cada equip (Camp d'Aprenentatge).
- Màquina fotogràfica Polaroid (Camp d'Aprenentatge).
- Fulls de paper Din A-3 per a fer les calques (Camp d'Aprenentatge).

Annexos: fulls de treball de camp

Vine, vols conèixer la plaça?

Com és la plaça de la Font? Les mides de la plaça

La primera feina que farem a la plaça serà prendre-li les mides. La seva llargada i la seva amplada.

La plaça mesura: ..... metres de llargària.

La plaça mesura: ..... metres d'amplada.

Si volem saber quina és la seva superfície caldrà multiplicar la llargada per l'amplada i el resultat serà:

..... multiplicat per ..... = ...metres².

Tota la plaça està voltada d'edificis o cases, cada casa té un número.

Sabries dir el nombre d'edificis que hi ha a la plaça?

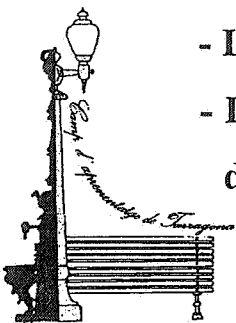
A la plaça hi ha ..... cases.

I la que és més alta té ..... plantes,

i la que és més baixa té .....plantes.

Segons el que has observat, subratlla quina de les dues frases que ara segueixen et sembla que s'acosta més a la veritat:

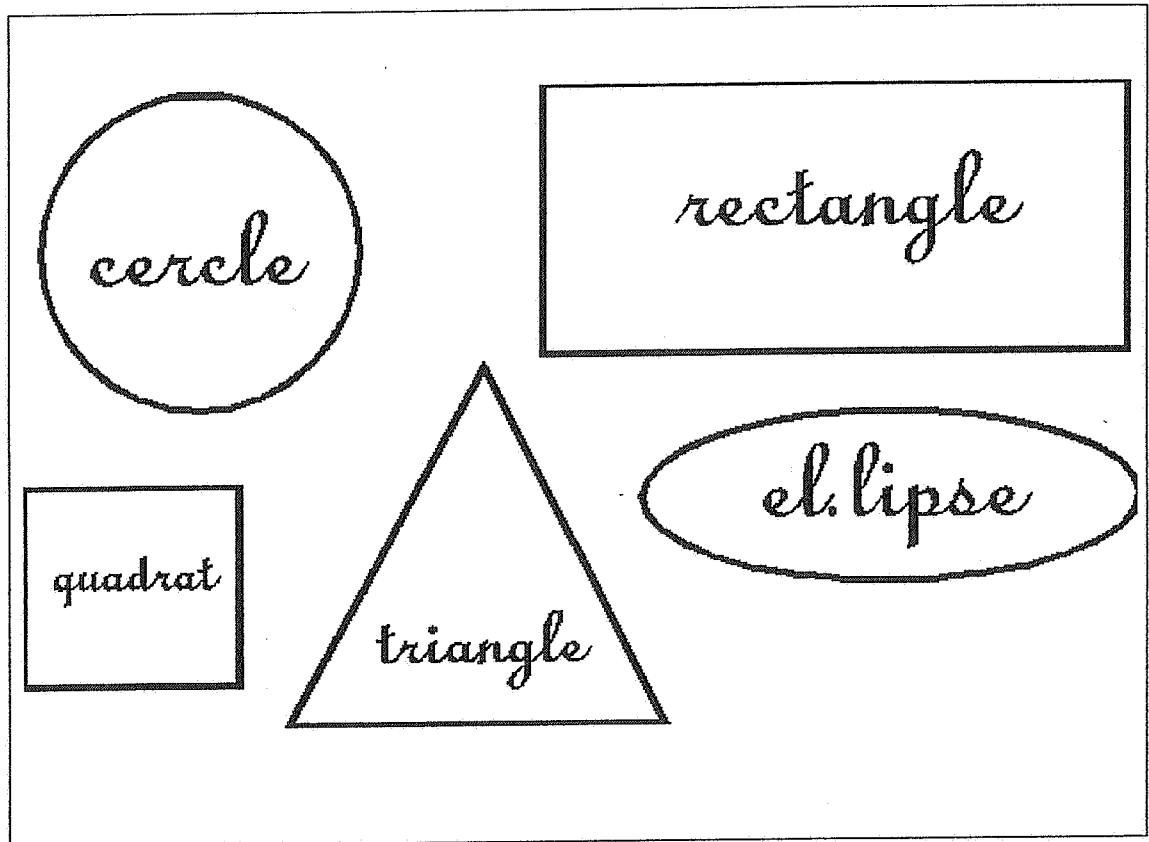
- Les cases de la plaça de la Font són totes d'una alçada semblant.
- Les cases de la plaça de la Font són molt diferents d'alçada, n'hi ha de molt altes i de molt baixes.

Vine, vols conèixer la plaça?

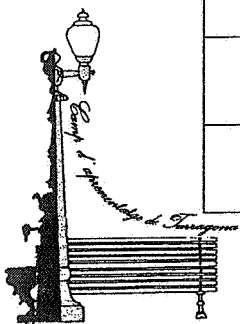
Com és la plaça de la Font? La cacera dels polígons

Mireu bé la façana de les cases de la plaça. Heu de trobar per elles *elements arquitectònics* que tinguin la forma d'un polígon com els que tens dibuixats en el quadre.

Ara omple aquest quadre:

el polígon que he vist es diu:	l'he vist a la casa número:
quadrat	
triangle	
el·lipse	
rectangle	
cercle	

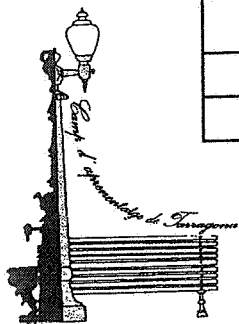

*Què hi ha a la plaça?
Les botigues*

Feu un tomb per la plaça i quan us trobeu davant d'una botiga o comerç assenyeu el quadre de la graella que correspongui.

classes de botigues	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
de música																
carnisseries																
fleques																
peixateries																
de roba																
bars i restaurants																
adrogeries																
quiosc																
fruiteries																
joieries																
venda de cases																
perruqueries																
sabateries																
màquines de cosir																
basar																
farmàcies																
bodegues																
floristeries																
comestibles																
cafès i fruits secs																
herboristeries																
llepolies																

Dime, vols conèixer la plaça?

Vine, vols conèixer la plaça?

Què hi ha a la plaça? "Els mobles" o el mobiliari urbà

Per tota la plaça hi ha, a més de les cases, uns altres objectes. Uns són els arbres, altres són "els mobles", però són uns mobles diferents dels que tenim a casa encara que tenen una utilització semblant: és el que anomenem *mobiliari urbà*.

A sota tens la llista dels elements del mobiliari urbà que pots trobar per la plaça de la Font, mira on estan situats i escriu la quantitat que hi ha de cada tipus.

Hi ha ..... arbres a la banda dreta de la plaça.

Hi ha ..... arbres a la banda esquerra de la plaça..

Hi ha ..... fanals drets.

Hi ha ..... fanals penjats a les parets.

Hi ha ..... fanals al terra.

Hi ha ..... fonts.

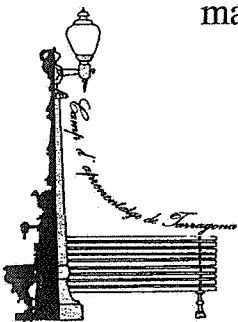
Hi ha ..... bancs a la banda dreta de la plaça.

Hi ha ..... bancs a la banda esquerra de la plaça.

Hi ha ..... papereres.

Hi ha ..... ascensors.

Fixa-t'hi bé on estan situats perquè després els hauràs de col·locar a la maqueta.

Vine, vols conèixer la plaça?

*Què hi ha a la plaça?
Les coses que no es veuen*

Hi ha algunes coses de la plaça que no es poden veure perquè estan a sota terra, i ho sabem gràcies a les tapes que trobem pel terra de la plaça de la Font.

Volem que feu la col·lecció de les tapes que es puguin trobar.

Ep! que siguin diferents, no valen les repetides!

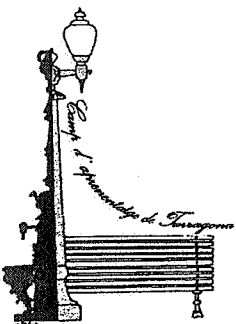
Es tracta de calcar-les com ara us expliquem.

Agafeu el full de paper gran que us donarà el mestre i el "plastidecor" o similar. Busqueu una de les tapes, poseu el paper a sobre i, mentre un l'aguanta l'altre ratlla per sobre el paper amb el "plastidecor" pla, i veureu com us queda gravada la forma i el dibuix de la tapa.

Al costat del dibuix calcat hi escriviu el número de la casa davant de la qual heu trobat la tapa.

Ja en teniu una, ara a buscar-ne una altra!

Quan a la classe feu l'exposició de tot el vostre treball sobre la plaça de la Font hi escriureu al costat de cada tapa a quin tipus de servei es dedica: aigua, enllumenat, gas, etc.

Vine, vols conèixer la plaça?

*Què fa la gent que hi ha a la plaça?
Les coses que estan ben fetes
Les coses que estan mal fetes*

Volem que facis una investigació, us heu de convertir en uns detectius que esbrinareu quines coses fa la gent, les que estan ben fetes, però també les que estan mal fetes.

Escriu a cada quadre una cosa ben feta i una cosa mal feta que hagi vist fer a la gent que ara està a la plaça de la Font.

Una cosa ben feta

Una cosa mal feta

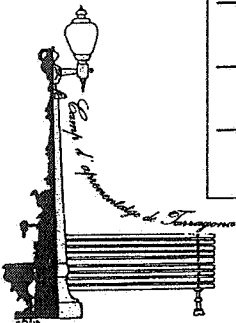

Vine, vols conèixer la plaça?

**Com és la plaça de la Font?
Quina forma té la plaça de la Font?**

En aquest full hi ha dibuixats els plànols de tres places diferents, solament una d'elles és la plaça que estem estudiant.

Marca el plànol que correspon a la plaça de la Font i escriu en el lloc corresponent el nom de cada carrer que fa cap a la plaça.

